

ITINERARIS DE LECTURA

Matthew TREE

Edició:

Institució de les Lletres Catalanes
Portal de Santa Madrona, 6-8
08001 Barcelona

Elaboració:

Servei d'Ensenyament del Català
Via Augusta, 202
08021 Barcelona

Autora:

Carme Vilà Comajoan

Barcelona, setembre de 2005

MATTHEW TREE

Matthew Tree (Londres, 1958) als catorze anys ja se sentia escriptor, però no sabia que existia la que seria la seva llengua literària, el català, que va aprendre als vint-i-un anys. Ha publicat tant novel·les i contes com assaigs, en gran part autobiogràfics, per bé que en el seu cas el límit entre autobiografia i ficció és imprecís. A més de ser un escriptor prestigiós, la seva veu –d'un català correctíssim i molt fluid, però amb accent anglès–, és ben coneguda, perquè ha treballat a la ràdio i a la televisió. També col·labora habitualment en revistes culturals i en diaris, on analitza l'actualitat des d'una perspectiva nova i, sovint, irònica.

A part d'escriure, diu que no hi ha cap altra activitat que li interessi especialment, si no comptem la seva col·lecció de llibres de Henry Miller i les seves lectures extenses sobre l'Holocaust nazi. Com tothom, dedica la resta del seu temps a la família i als amics, els quals li són molt importants.

MATTHEW TREE

1. QUI ÉS?

Fer no tan sols un esbós biogràfic sinó una biografia extensa de Matthew Tree seria relativament fàcil, perquè és un escriptor que en totes les obres parla d'ell mateix, amb naturalitat i sinceritat poc habituals, encara que es tracti d'aspectes molt íntims (a diferència d'altres persones, parla d'ell mateix amb molta humilitat, amb ironia mordaç i amb una dosi exagerada d'autocrítica):

Hi ha dues menes d'autors: els que busquen el tema de les seves novel·les al seu entorn, alimentant-se de les històries i les vivències dels altres per tal d'utilitzar-les a l'hora de definir el seu protagonista literari, amb el qual acaben identificant-se [...], i n'hi ha d'altres [...] que en tota la seva obra en tenen prou amb la introspecció, amb l'examen de la seva experiència vital. Matthew Tree és un escriptor d'aquesta darrera categoria. Des de la seva primera novel·la, Fora de lloc, passant pels reculls Ella ve quan vol i CAT, fins a l'última novel·la, Privilegiat, Tree transforma les pròpies vivències, els dubtes i fantasmes, en una literatura d'alt nivell.¹

Però ell considera que els límits entre autobiografia i ficció són imprecisos per a tots els escriptors:

Em quedo amb la frase lapidària de William Burroughs: 'tota la literatura és autobiogràfica'. Això és un fet científic innegable. Fins i tot les fantasies més desbordades provenen del cap de l'autor i no pas de l'espai exterior, posem per cas; per tant, són autobiogràfiques en el sentit que és impossible que qualsevol autor hagués imaginat alguna cosa totalment fora de la seva realitat viscuda. D'aquí, evidentment, pot haver-hi tots els matisos que vulguis, des de l'escriptor de ciència-ficció fins al mateix text de Kureishi, per exemple, que falta poc per ser directament 'autobiogràfic' en el sentit limitat de la paraula. Ara bé, s'ha de vigilar una mica amb els escriptors declaradament 'autobiogràfics': solen escriure obres de ficció, sovint sense adonar-se'n.²

Matthew Tree va néixer el 30 de desembre de 1958 a Londres. El tret característic d'aquest escriptor és que, abans dels divuit anys, ni coneixia l'existència del català, la seva llengua literària. El va aprendre durant els anys 1978 i 1979, perquè es va casar amb una noia catalana que va conèixer a Londres. En moltes obres recorda la primera visita a Catalunya, al poble d'Osona d'on era la seva dona:

A l'hora que vam baixar del tren el cel era de color taronja, ja, el sol es ponia darrere el pla que ens envoltava, i l'aire feia l'olor habitual de la comarca: d'herba, d'argila, de porcs i de fum llunyà. [...]

“Estimada Mandy,

Bé, per fi, he decidit escriure't, tal com em vas recomanar. La veritat és que aquí estic descobrint tantes coses, des de petits detalls com ara el fet que la

¹ ZGUSTOVÁ, Monika. “Fugir!”. *Avui* [Barcelona] (18 de març de 2004)

² SALELLAS, Alfons C. Entrevista a *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2000), núm. 17.

gent d'aquí beuen sense got [es refereix a beure amb porró] fins a tota mena de fets culturals etcètera que són realment insòlits. I no hi ha res que no m'encanti..." [...]

—Saps què? Aprendre l'idioma aquest vostre...³

[...]

Qui escriu això va aprendre el català quan va venir cap a un poble d'Osona l'any mil nou-cents setanta-nou, amb la intenció d'estar-s'hi durant sis mesos, després d'haver robat un exemplar de Teach Yourself Catalan de la llibreria Foyle's de Londres.⁴

[...]

Vaig entrar en contacte amb la gent catalanoparlant quan tenia 18 anys. Aleshores jo era realment un desgraciat. No parlava amb ningú, estava absolutament tancat, tot em feia por... Justament en aquest àmbit social es podria dir que els catalans em van ensenyar moltes coses. Bàsicament el que va fer Catalunya per mi va ser obrir-me la porta de sortida.⁵

[...] vaig anar a Catalunya, de visita, per conèixer la família de la meva dona, cap allà el 1978, quan tenia vint anys; m'hi vaig quedar sis mesos i vaig començar a aprendre el català; [...] només veure, per primera vegada, la plana groga i els turons de color de fenc assecat, només en seguir la carretera que duia al poble i olorar l'olor de terra femada i de pinso estofat, la paraula OPORTUNITAT es va dibuixar amb lletres fràgils, [...] sabia que se m'havia brindat una oportunitat, una gran oportunitat [...]⁶

Tot i que aquell matrimoni va durar poc, l'any 1984 Tree va decidir instal·lar-se definitivament a Catalunya. D'aquest moment, també en parla sovint:

Fa vint anys, quan vaig venir a Barcelona amb la intenció de quedar-m'hi, ja havia fet la meva aposta. Ja havia vist el meu cavall, com si diguéssim, al poble d'Osona ja esmentat [vol dir que havia triat sentir-se català i no pas espanyol]; es tractava d'un cavall fuetejat, mal alimentat, d'aspecte llastimós, al qual, tothom, m'assegurava, només li quedaven uns quants anys de vida.

De manera que no he viscut vint anys a Espanya, els he viscut a Catalunya [...] El fet que tant Barcelona com (la major part de) Catalunya es trobin dins d'un estat dit espanyol no m'ha fet la més mínima impressió: com si sentís ploure. [...] No, no he viscut mai a Espanya [...]⁷

[...]

³ TREE, Matthew, *Fora de lloc* (1996), p. 101 i 138.

⁴ TREE, Matthew, *CAT* (2000), p. 17-18.

⁵ CADENAS, Núria. Entrevista a *El Temps*, [Barcelona] (16-22 de gener de 2001), núm. 866.

⁶ TREE, Matthew, *Memòries!* (2004), p. 48.

⁷ TREE, Matthew, *Aniversari* (2005), p. 14-15.

*Arribats a aquest punt [...] s'adona que sempre acaba explicant la mateixa història a tothom, una vegada rere l'altra; vinga parlar del trasllat a Barcelona, el 1984, una vegada rere l'altra, quin pesat, com si no hi hagués cap altre tema en el món que aquell viatge a l'Estació de França, com si no hi hagués cap altre moment que la visió dels llums blancs dels fanals que hi havia davant de l'estació [...]*⁸

Quan arriba a Catalunya per quedar-s'hi, encara se sent escriptor –se'n sent des de molt jove–, però no té clar a què es dedicarà. Amb tot, veu en el canvi de residència una oportunitat de salvació, d'alliberament, de deixar enrere una adolescència i una primera joventut marcades per una malaltia mental patida en silenci i solitud, una vida acadèmica que odia profundament (tant la d'una escola d'elit com la de la universitat), les contradiccions de les idees polítiques (primer trotskistes i, després, anarquistes) i els canvis constants de residències (des de casa dels pares a Londres fins a Grècia, des de cases ocupades fins a cases d'amants, des de residències universitàries fins a altres reservades per a malalts mentals):

*[Tree] busca algun sentit a l'existència, per modest que sigui: en la ideologia política, en la feina, en el sexe, en els viatges. Com l'heroi de Siddhartha, de Hesse, passa per diverses etapes vitals per, al capdavall, trobar la pau interior. [...] arriba a la costa catalana, on deixa que el dolor d'existir es dilueixi en la contemplació de l'alegria i la vitalitat mediterrànies i que el jo més íntim es fongui amb la dolça escalfor de l'aire i de la sorra.*⁹

Quan ja es pensa que serà un escriptor sense obra publicada, l'any 1989 coneix el poeta Antoni Clapés, director de l'editorial Cafè Central, que li demana un text de vuit pàgines – en català i no en anglès– per fer un *plquette*. Tree rememora sovint aquell repte:

*Escriure en català? Per què no? Al cap i a la fi, el català no portava l'estigma del fracàs [es refereix a les respostes negatives d'editors anglesos], no pas per a mi, amb el català podia fer allò que em donava la gana, amb el català, a més a més, podia escriure tal com pensava i parlava, no havia de patir pels registres classistes tan encastats a l'anglès britànic i que tants maldecaps m'havien donat. Escriure en català? Per què no?*¹⁰

I l'experiència, que es materialitza en *Viatge a Romania* (1990), és prou reeixida:

*Quan m'hi vaig posar [a escriure en català], vaig descobrir [...] que el català em sortia amb una espontaneïtat que havia buscat en va durant anys en llengua anglesa [...]*¹¹

L'amistat amb Antoni Clapés suposa també pertànyer a una mena de moviment literari al voltant de Cafè Central, que li permet conèixer molts escriptors i artistes. Publica un altre *plquette*, *Estiu d'amor*, però passen sis anys fins que, també per iniciativa de Clapés, s'edita una obra més extensa, una novel·la: *Fora de lloc*, que no té gaire difusió, però que és prou ben rebuda per la crítica i pels lectors. Moltes persones se sorprenden que un anglès hagi escrit una novel·la en català (de fet, *Fora de lloc* és la primera novel·la en

⁸ TREE, Matthew, *Memòries* (2004), p. 14-15.

⁹ ZGUSTOVÁ, Monika. "Fugir!". *Avui* [Barcelona] (18 de març de 2004)

¹⁰ TREE, Matthew, *Aniversari* (2005), p. 87.

¹¹ SALELLAS, Alfons C. Entrevista a *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2000), núm. 17.

català escrita per un anglès). Tree, però, troba ben lògic escriure en la llengua del territori on s'ha triat viure:

Sincerament, no crec que cap d'aquests autors [Nabokov, Beckett, Arendt o Cioran] va optar per passar d'un idioma a l'altre per ampliar el mercat potencial de lectors sinó que va decidir adaptar-se en tant que escriptor a l'idioma del país d'adopció, i prou. El meu cas és semblant en aquest respecte, doncs, amb la diferència que em va tocar un país d'adopció més aviat petit i amb un idioma en una situació diguem-ne inusual. I ja està. [...] Pel que fa al famós mercat, caldria recalcar que sempre és el mateix: 6000 milions d'éssers humans que parlen uns 5000 idiomes.

A més, s'ha de pensar que fins i tot els escriptors en llengua anglesa no escriuen pas per a tots els parlants anglesos sinó per als 'seus': Samuel Selvon per als caribenys, Martin Amis per als anglesos, Peter Carey per als australians etc. Irvine Welsh, per exemple, va escriure el seu primer llibre, 'Trainspotting', en un dialecte gairebé hermètic perquè anava dirigit principalment a tres milions d'escoçosos.¹²

Poc després de publicar *Fora de lloc*, Tree –que és extremadament autocrític– entra en un període de dubtes sobre el fet d'escriure. Es torna a animar molt quan el conviden a formar part del col·lectiu Germans Miranda, format per uns quants escriptors en sentit ampli (molts són guionistes de televisió, per exemple) que des del 1998 fins al 2002 publiquen un llibre de contes cada any al voltant d'un tema (el sexe, el Barça...). Tree és dels pocs membres del col·lectiu que ha escrit un conte per a tots els llibres: *Aaaaaahhh... Dotze contes eròtics, El Barça o la vida, Tocats d'amor, Contes per a nenes dolentes, La vida sexual dels germans Miranda i Adéu, Pujol!: 10 relats d'humor sobre el final d'una època*. D'aquest col·lectiu, l'èxit del qual provoca el naixement d'una rèplica femenina (les Germanes Quintana), n'han format part també Manel Bonany, Pep Bras, Carles Capdevila, Xavier Cassadó, David Cirici, Piti Español, Jordi Galceran, Enric Gomà, Guillem Martínez, Albert Om, Gerard Prohías, Jordi Puntí, Jordi Serra i Toni Soler.

A més de la il·lusió de formar part dels Germans Miranda, l'any 1999 rep un bon impuls per a la seva carrera literària. El recull de narracions *Ella ve quan vol* obté el Premi Octubre-Andròmina de narrativa, que el consagra com un escriptor català com els altres (i no com un anglès que ha escrit algun llibre en català).

L'any 2000 publica un llibre una mica diferent dels anteriors: *CAT*. No es pot dir que sigui un llibre poc elaborat (perquè qualsevol text de Matthew Tree ho és moltíssim, fins i tot els guions radiofònics i televisius que poden semblar improvisats), però sí que volgutament vol transmetre immediatesa, espontaneïtat... Com ja dona a entendre el subtítol, *Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix*, Tree visita diversos pobles i ciutats del Principat de Catalunya. Aquest llibre, que parla molt dels catalans i de l'autor i menys dels llocs, té molt èxit de vendes i fa que Tree ja sigui conegut més enllà dels lectors habituals.

L'any següent torna a la literatura de ficció, amb una obra que també rep l'impuls d'un premi, la novel·la *Privilegiat*, que manté característiques de *Fora de lloc* i d'*Ella ve quan vol* (com ara la multiplicitat de veus narratives o la incursió d'elements autobiogràfics), i que definitivament consolida Tree com a escriptor. *Privilegiat* és l'única obra amb dues versions: l'anglesa (amb el títol definitiu de *Private country*) –que s'edita traduïda al castellà– i la catalana.

¹² SALELLAS, Alfons C. Entrevista a *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2000), núm. 17.

Els anys 2004 i 2005 són molt productius per a Tree. Publica tres obres bastant diferents: una obra d'encàrrec, *Contra la monarquia* (la més adreçada a tot tipus de lectors; en aquest sentit, és la més semblant a *CAT*), *Memòries!* (un relat autobiogràfic, des de l'any 1974 fins a l'any 1989, com ja indica el subtítol) i *Aniversari*, una obra plena de reflexions, i no pas –al contrari del que diu el subtítol– “sense importància”. Especialment *Memòries!*, una obra escrita després de moments de dubtes sobre el procés d'escriptura que rep elogis unànims per part de crítics i lectors, sembla que finalment ha convençut Tree que sí que és el que sempre ha volgut ser, un escriptor de debò:

*En l'epíleg, Matthew Tree (s')explica la vida com un film sense fi, en el qual un sembla no tenir-hi cap paper. Per descobrir, de sobte, que entres en la pel·lícula fent el paper d'escriptor –d'escriptor de debò, s'entén– i t'adones que ets allò que sempre has desitjat ser.*¹³

2. QUÈ ESCRIU I COM ESCRIU?

Matthew Tree ha publicat obres de ficció i assaigs, a més de multitud d'articles periodístics i de guions de ràdio i de televisió. Quant a obres de ficció, ha escrit tant novel·les (*Fora de lloc* i *Privilegiat*) com narracions curtes (*Ella ve quan vol* o els contes dins les obres col·lectives dels Germans Miranda). Excepte *Contra la monarquia*, els seus altres assaigs són bastant o molt autobiogràfics: *CAT*, *Memòries!* i *Aniversari*. Tree s'ha considerat escriptor sempre, tant en èpoques en què publicava com en èpoques en què no ho podia fer (bé perquè no trobava editors, bé perquè estava immers en una crisi literària).

Tots els llibres de Tree es poden presentar als ulls dels lectors com una sola obra. Per posar-ne dos exemples, la descripció d'un poble d'Osona a *Fora de lloc* podria inserir-se dins de *CAT*, i l'Addie Reed apareix tant a *Ella ve quan vol*, com a *Privilegiat* i a *Aniversari*. Una obra remet a una altra –de vegades, Tree fins i tot s'autocita– i la frontera entre realitat i ficció es dilueixen. Aquest corpus evoluciona (per exemple, en els primers llibres trobem més l'estil indirecte lliure, frases més curtes i més onomatopeies i mots reduplicatius que en els darrers), però hi ha aspectes que es mantenen constants, com ara la multiplicitat de veus narratives, però no com a exercici d'estil forçat sinó sempre al servei d'allò que s'explica. Per exemple, el narrador que parla en segona persona –que trobem tant a *Fora de lloc* com a *Aniversari*, dues obres de tipologia i època diferents, i que sol ser feixuc– en Tree esdevé tan natural com el que parla en primera persona o en tercera. A més, cal destacar la gran capacitat de l'escriptor per a transmetre sensacions, per a expressar sentiments, per a provocar el somriure en el lector... a partir de tots els components de la llengua (el lèxic, però també l'ordre sintàctic i la puntuació, per exemple).

Tree té bàsicament dues motivacions que l'impulsen a escriure: la necessitat imperiosa de fer-ho i la voluntat de comunicació amb el públic lector. Com molts altres escriptors, comença a escriure ja ben jove (ell, als catorze anys), sense poder-ho evitar, però als dinou anys agafa una mena d'odi als llibres i a tot el que remeti a intel·lectualitat, i no torna a escriure fins als vint-i-dos. Aleshores, és clar, només ho feia en anglès, perquè ni tan sols sospitava que existís el català. Aquella necessitat vital, que fins i tot “tria” els continguts o la llengua, encara es manté:

¹³ CLAPÉS, Antoni. *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2004), núm. 41.

Qui no escrigui per necessitat més val que es dediqui a una altra cosa. Tant Fora de lloc com Ella ve quan vol com Bye bye bye bye [és el primer títol que va tenir Private country] s'havien de fer. El dia que no senti cap necessitat d'escriure, em compraré una selecció de videojocs i passaré el temps d'una manera menys interessant però més agradable que l'actual.¹⁴

[...]

L'autor no té previst escriure'n una segona part [de Memòries!], ni ara ni més endavant "No faria mai un llibre de memòries sobre els últims anys de la meua vida, no en tinc cap necessitat", explica amb el seu català d'accent anglès.¹⁵

[...]

—Com combines això d'escriure en català i anglès?

—És un misteri, tots els llibres que he publicat aquí, amb una excepció [es refereix a Private country] els he pensats en català. El meu català defectuós, però català tanmateix. Les Memòries!, igual, tenia claríssim que aquestes memòries calia escriure-les en català i dirigides a un públic català no llegit —per dir-ho d'alguna manera—. Aquestes coses... És com si no les decidís jo. Començo a escriure i, de sobte, m'adono que el text és en català.¹⁶

Tree també parla sovint de la segona motivació que el porta a escriure: la connexió, la comunicació amb els lectors i lectores...:

Vaig descobrir que [...] per primera vegada ja tenia la possibilitat de connectar a nivell escrit (l'únic que realment importa) amb la gent que tenia a tocar meu.¹⁷

[...] he aconseguit [...] l'únic contacte que importa, la comunicació [...] a un nivell que supera el de la conversa, el de la llengua parlada [...] escrivim el que podem [...], qualsevol cosa per provar d'establir contacte, l'únic contacte que realment ens importa.¹⁸

De vegades hi ha persones que se sorprenden que un escriptor que ha tingut l'anglès com a primera llengua domini tant la llengua literària catalana, fins i tot més que molts escriptors que han parlat la llengua pròpia del territori des de sempre:

I el que més crida l'atenció és que aquesta escriptura, tan lligada a la gramàtica de la subjectivitat, s'expressi en una llengua apresada [...], i que tot i així excel·leixi i no desafini en cap moment, cosa que no es pot dir de tots els nostres autors indígenes.¹⁹

Uns lectors que llegissin textos de Tree sense saber de qui són, mai no endevinarrien que l'autor no ha tingut el català com a primera llengua i que ha estat gairebé la meitat de la

¹⁴ SALELLAS, Alfons C. Entrevista a *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2000), núm. 17.

¹⁵ PIQUER, Eva. *Avui* [Barcelona] (17 de febrer de 2004)

¹⁶ Traduït de PLA I VIVOLLES, Joan. Entrevista a *Barceloca-es*. [Barcelona] (27 de febrer de 2004)

¹⁷ SALELLAS, Alfons C. Entrevista a *The Barcelona Review*, [Barcelona] (març-abril de 2000), núm. 17.

¹⁸ Matthew Tree, *Aniversari* (2005), p. 124.

¹⁹ ROMERA, Marc. "La subjectivitat". *El País* [Barcelona] (8 d'abril de 2004)

seva vida ignorant que existís. Al revés: aquests lectors potser destacarien la varietat d'estructures sintàctiques –ben populars, genuïnes i normatives– que no entrebanquen mai la lectura amb construccions forçades, desgavellades o clarament interferides pel castellà (ni que sigui per omissió). És clar que darrere un paràgraf hi deu haver molta feina i força revisions, però en part aquesta llengua tan natural i plena de matisos (amb jocs de paraules inèdits inclosos), s'explica pel fet que Tree és un dels escriptors de tots els territoris catalans dins d'Espanya menys influït pel castellà.

L'origen de Tree, a més, confereix inevitablement a la seva obra unes característiques amb uns “valors afegits” ben interessants, perquè aquest escriptor proporciona informació nova (com ara la manera de ser dels residents estrangers), pot tractar un tema des d'un punt de vista diferent (per exemple, el tema de la monarquia espanyola), no està imbuït d'autoodi (i pot mostrar clarament prejudicis lingüístics que un català ni veu, posem per cas)... i ha assumit tant una tradició anglosaxona com una de catalana:

La primera és la nord-americana que va en línia directa de Henry Miller a William Burroughs, escriptors, per mi, complementaris. [...] una tradició basada en l'honestedat de l'escriptor com a individu, sense caure ni en l'autobiografia pelada ni en una concepció de l'escriptura com a exercici d'estil. Autors europeus que hi tenen relació són, per exemple, Bernhard i Hrabal. De tradició catalana o línia, millor, la de sobtada honestedat sexual que es troba al Tirant lo Blanc, Vida privada, Francesc Trabal i Quim Monzó.²⁰

En una entrevista a *The Barcelona Review*, de l'abril de 2005, Tree cita els autors que més l'han influït; una llista que varia poc en altres entrevistes: Henry Miller, William Burroughs, Bohumil Hrabal, Thomas Bernhard, Quim Monzó i Alasdair Gray (per l'ordre en què apareixen en la citada entrevista). I també es mostra molt interessant en aquests altres: Manuel de Pedrolo (que reivindica a diversos llocs i al qual fa una mena d'homenatge a CAT), António Lobo Antunes, Primo Levi, Jaroslav Hasek, Josep Maria de Sagarra, Miquel Bauçà, Ryszard Kapuscinski, Tadeusz Borowski, Joe Orton, Malcolm Lowry, Bram Stoker, Wilkie Collins, Christopher Marlowe i Hubert Selby. D'entre tots, sempre destaca Bohumil Hrabal, una citació del qual encapçala *Fora de lloc*. Tree va arribar a conèixer l'escriptor txec que tant admira, experiència que explica en el conte “Zlaty, zlatá, zlaté, zlato, zlatého”, d'*Ella ve quan vol*.

Matthew Tree, evidentment, ha de ser considerat com un escriptor català més, no sols com un escriptor que fa gràcia que escrigui en català perquè és anglès. Òbviament, moltes persones el coneixen com algú que apareix sovint en mitjans de comunicació (han tingut molt èxit l'espai radiofònic *Guiri-Guiri* i el programa de TV3 *Passatgers*) i que, a més a més, escriu llibres (com també els passa a altres escriptors, com Maria de la Pau Janer, Empar Moliner, Quim Monzó, Sergi Pàmies, Jordi Puntí o Ferran Torrent). Tant en aquestes col·laboracions en mitjans de comunicació orals o audiovisuals com, encara més, en articles periodístics, Tree demostra que té un gran coneixement del país i que és un intel·lectual –encara que a ell no li agrada que se'l defineixi així– que defensa clarament el que pensa (per exemple, va criticar molt el Fòrum de les Cultures de l'any 2004).

3. ITINERARIS DE LECTURA

²⁰ BONADA, Lluís. Entrevista a *El Temps* [Barcelona] (4 de novembre de 1996), núm. 646.

➤ **CAT. Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix**

Edat de lectura

CAT. Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix és una obra molt adequada per a alumnes d'ensenyament secundari de qualsevol edat, fins i tot per als del primer cicle d'ESO. L'estil, volgutament apressat, recorda molt sovint *blogs* d'Internet, per la qual cosa l'alumnat té la impressió que en llegeix un, però, aquí, en paper.

El fet que *CAT* sigui una obra escrita com un dietari de viatges i, a més, plena de sentit de l'humor, de canvi d'escenaris i de temes... la fa ben adient també per a aquell alumnat al qual no agrada gaire llegir. Si en un grup hi ha alumnes més lectors que altres podria ser interessant deixar triar entre la lectura d'aquesta obra i la d'una altra del mateix autor, *Aniversari*.

Caldria, potser, fer veure a l'alumnat –especialment als nois i noies més joves– que *CAT* no és una mena de guia turística. No se n'han de destacar anècdotes o afirmacions aïllades descontextualitzades, sinó la capacitat d'observació de l'autor, les reflexions generals que fa o la perspicàcia que té per desmuntar tòpics.

És molt interessant de proposar la lectura d'aquesta obra o d'altres del mateix autor perquè els estudiants d'ensenyament secundari no estan avesats a un gènere literari de vegades una mica menystingut a l'aula: l'assaig. I llegir *CAT* (o aquestes altres obres de Tree: *Contra la monarquia*, *Memòries!* i *Aniversari*) suscita en els noies i les noies el gust de llegir assaigs, que els agraden de vegades més que les novel·les (potser perquè ja tenen la "necessitat de ficció" ben coberta pel cinema, els serials de televisió, els jocs de consola...).

Argument

L'autor, Matthew Tree, viatja per Catalunya durant trenta dies, gairebé sempre amb transports públics col·lectius, i s'allotja normalment en fondes i hostals. Comença el viatge a l'Hospitalet de Llobregat i l'acaba al poble d'Osona on havia viscut durant una temporada anys enrere, després d'haver visitat municipis de tota mena (grans o petits, de l'extrem nord-oest fins a entrar ja al País Valencià...). De vegades ha d'improvisar l'itinerari (a causa de la ineficiència dels transports públics, sobretot), però normalment havia decidit prèviament els llocs on aniria (com ara a Vilafranca del Penedès, on va a visitar la tomba d'un amic a qui, a més, dedica el llibre).

L'escriptor, de vegades, va a visitar amics o parla amb desconeguts, però generalment està sol i, per tant, l'obra és plena de descripcions d'escenes quotidianes, de reflexions i de records.

Estructura

CAT consta de vint-i-cinc capítols, cadascun dels quals té un títol i un subtítol. El títol es correspon amb el fil cronològic del viatge ("Abans de marxar", "El primer dia"... fins a "L'últim cap de setmana", "El vint-i-novè dia" i "El trentè dia"). El subtítol, en canvi, remet al municipi visitat (menys el del primer capítol, "Una breu introducció") i, amb l'excepció de quatre capítols, sempre té dues parts separades per la conjunció *o* (el nom del municipi o

un títol més expressiu que no pas descriptiu): “El Vendrell o la comèdia dels errors”, “La Seu d’Urgell o lo somni”, “Sant Feliu de Guíxols o Brighton amb palmeres”...

L’estructura de l’obra facilita molt el treball a l’aula, perquè, prèviament a la lectura seguida, se’n poden llegir fragments de qualsevol capítol en veu alta o bé l’alumnat pot rellegir només determinats capítols per a activitats posteriors.

Tema

La crònica d’un viatge per diversos municipis de Catalunya provoca l’aparició de temes molt diversos: la identitat catalana, l’ús de la llengua, la relació de l’autor amb Catalunya, els records lligats a la pròpia vida, el pas del temps en les idees o els transports públics.

Personatges

El personatge principal de *CAT* és l’autor, Matthew Tree. També hi apareixen amics seus (com ara el cantant Quimi Portet), tant com a personatges presents durant el transcurs del viatge com en el record, quan es tracta de persones mortes (el cas de l’amic a qui es dedica el llibre) o que no pot trobar durant el viatge (com l’escriptor Jordi Puntí). La resta de personatges són persones amb qui l’autor parla o que, simplement, contempla.

Suggeriments didàctics

1. Com a activitat prèvia a la lectura del llibre, i tenint en compte que Tree situa sempre els llocs que visita en la comarca corresponent i no en cap altre tipus de distribució territorial supramunicipal, pot ser útil que l’alumnat repassi la localització de les comarques d’una manera lúdica, per exemple amb un joc (com el que trobem a <http://www.jocsweb.com>, confegit pel col·lectiu Desvalls).

Amb alumnes més joves, també es poden plantejar concursos relacionats amb les comarques, les capitals de comarca, els municipis que apareixen a *CAT*, etc., que els nois i les noies troben divertidíssims i que són força útils perquè memoritzin moltes dades.

També com a activitat prèvia, l’alumnat pot dibuixar un mapa comarcal, per a ús individual o en format gran per a penjar a l’aula i, així, a mesura que es llegeixi el llibre, es poden anar marcant els municipis citats, el recorregut amb la indicació dels dies, etc., cosa que també pot servir d’eina de consulta per a les activitats posteriors a la lectura.

2. Tree no amaga gens les seves preferències prèvies al viatge (com ara el seu amor per Girona) o el fet que troba certs municipis més agradables per viure-hi que altres. Ara bé, de les seves afirmacions no es poden extreure pas sempre idees generals, i molts comentaris es podrien extrapolar a altres llocs. Per tant, no ens sembla apropiat fer un rànquing de municipis positius o negatius, però sí que els nois i noies poden anotar –i després comentar (oralment o per escrit)– aspectes que els hagin sorprès de llocs que coneixien o desconeixien (per a alguns la lectura de *CAT* suposarà desmuntar els tòpics sobre l’Hospitalet de Llobregat o, per a altres, sobre la Vall d’Aran).
3. Aquesta obra predisposa a fer moltes activitats posteriors a la lectura, tant orals com escrites. Pel que fa a activitats orals, es poden representar diàlegs tal com apareixen o

transformar fragments no dialogats en diàlegs, representar petits esquetxos humorístics extrets d'escenes del llibre, improvisar converses en transports públics entre l'autor i habitants dels llocs visitats, etc.

Quant a activitats escrites, es pot proposar, per exemple, que, en grup, l'alumnat confegeixi nous capítols del llibre i que, individualment, reescrigui algun fragment amb frases més curtes (com que aparentment el llibre està escrit a raig, hi ha moltes pàgines sense gaires punts...). Amb alumnes més grans, també es poden proposar activitats orals i escrites com debats, informes, comentaris de text, etc., a l'entorn del gènere literari de l'obra: l'assaig.

4. L'autor es fixa molt sovint en l'ús de les llengües (especialment el català i el castellà, però en el cas de la Vall d'Aran, també l'aranès), aspecte al qual dona molta importància ja des de la introducció. En certa manera, aquesta obra permet, en part, ser llegida com un assaig amè de sociolingüística. Per tant, el professorat pot proposar moltes activitats (orals o escrites, individuals o en grup) sobre aquesta disciplina.

Una activitat molt interessant de sociolingüística és que l'alumnat descrigui la situació que s'extreu de la Vall d'Aran, completant-la amb reflexions referides a altres llocs (especialment, l'Hospitalet, el Vendrell, la Pobla de Segur i Banyoles) i a altres situacions (com la trucada de petició d'informació a la RENFE o la llengua en àmbits públics de persones que fa molts anys que viuen a Catalunya).

5. Aquesta obra permet proposar també moltes activitats interdisciplinàries. Per exemple, l'alumnat de tota una classe pot fer un portal d'Internet turístic amb l'itinerari fet per Matthew Tree, distribuint-se les tasques (d'historiador, de geògraf, de gastrònom, d'informador turístic, etc. d'un nombre determinat de municipis).

A més, es pot completar amb activitats de matemàtiques (càlculs –per al càlcul de quilòmetres, són útils els planificadors de viatges, com ara el que hi ha a <http://www.viamichelin.com>– i estadístiques a partir de diverses dades dels municipis visitats), d'altres llengües (amb la traducció del portal), de plàstica (confeint il·lustracions o manipulant fotografies), de música (afegint-hi material sonor), etc.

➤ **Privilegiat**

Edat de lectura

Privilegiat és una novel·la que, com tots els llibres de Matthew Tree, va adreçada clarament a un públic adult. Amb tot, és una obra que pot ser interessant per a alumnes grans (de 4t d'ESO o de batxillerat), especialment per a aquells que ja no volen llegir novel·les escrites expressament per a un públic juvenil. Cal tenir en compte, però, a l'hora d'aconsejar aquesta novel·la, que conté dues escenes de sexe molt violentes (una d'un rodatge d'una pel·lícula *snuff* i una altra de la violació i agressió d'un adolescent per part del protagonista).

Argument

A Londres detenen un home que porta una bossa plena d'explosius i deu cartes escrites per l'escriptor Malcolm Lowry, autor de *Sota el volcà*. La resolució del cas es fa tenint en compte tant l'interrogatori d'un psiquiatre i d'un comissari com les cartes de Lowry.

Estructura

Aquesta novel·la té tres grans parts, a més d'un pròleg i d'un epíleg. L'aspecte més destacable de l'estructura és, però, el fet que es van alternant els capítols que consisteixen a reproduir una carta de Malcolm Lowry i aquells en què es reflecteixen els interrogatoris i els pensaments del protagonista.

En els capítols que no corresponen a les cartes, es barregen constantment els interrogatoris i els records de l'interrogat, però el lector pot discernir bé si els diàlegs corresponen a l'interrogatori, perquè les intervencions del psiquiatre s'escriuen en cursiva. Per tant, la complexitat de l'estructura i la multiplicitat de veus narratives i de punts de vista no entorpeix gens la lectura, ja que el lector sempre sap qui parla, en quin moment ho fa i en quin lloc.

Tema

A més del tema d'aspectes biogràfics i de l'entorn de l'escriptor Malcolm Lowry, n'hi ha d'altres com l'amor, l'amistat, l'aversion a l'escola, la violència latent, la influència dels records, les pel·lícules pornogràfiques o les malalties mentals.

Personatges

El protagonista de l'obra és el narrador de la part que no correspon a les cartes de Lowry. És un home de mitjana edat que explica, bàsicament, els seus records (reals o creguts com a reals, perquè es barregen) i els interrogatoris a què el sotmet un psiquiatre (el doctor Bishop), un altre dels personatges importants. En els darrers interrogatoris, hi intervé també un altre personatge secundari, un comissari.

Dos personatges de l'obra que surten al principi i a les cartes són el narrador de les missives (Malcolm Lowry) i el seu receptor (el senyor Patrick, l'avi del protagonista). Altres personatges són els que apareixen en els episodis recordats pel protagonista durant l'interrogatori. D'aquests, cal destacar-ne una dona, Addie Reed, per la transcendència que té en la vida del protagonista.

Suggeriments didàctics

1. Es poden proposar moltes menes d'activitats prèvies a la lectura d'aquesta novel·la i és gairebé imprescindible fer-ne alguna perquè l'alumnat conegui l'escriptor Malcolm Lowry, la seva obra principal (*Sota el volcà*), el seu entorn i la seva època. També podrien ser útils activitats que servissin per a situar-se una mica a l'època en què el protagonista era adolescent i jove (els anys setanta i vuitanta del segle passat) i el lloc on es desenvolupen els interrogatoris (Londres). Aquestes activitats, que es poden fer amb la col·laboració del professorat d'anglès i de ciències socials, poden ser orals amb suport visual (com ara exposicions orals il·lustrades amb diapositives de Power Point).
2. Per poc que els nois i les noies coneguin la biografia de Matthew Tree, poden buscar, al llarg de la novel·la, característiques del protagonista i referències autobiogràfiques de tot tipus. O, si han llegit altres obres de Tree, poden trobar coincidències entre dues o més obres (personatges, fins i tot). Si aquestes dades es van anotant durant la lectura, no l'entorpeixen pas i més aviat contribueixen a mantenir l'atenció en l'obra.

Aquesta recerca de dades sol agradar bastant a l'alumnat i, sens dubte, serveix per a rellegir fragments de l'obra i poder fer activitats que permetin intercanviar i ampliar informació sobre la novel·la.

3. Quant al treball de tècnica literària, és molt interessant de fer activitats a l'entorn del punt de vista i de l'alternança de veus narratives. El professorat pot explicar aquests aspectes prèviament a la lectura de la novel·la i, després, indicar a l'alumnat que ha d'anar anotant el que trobi d'un subaspecte (per exemple, els diferents noms amb què el narrador remet a un altre personatge que no sap com es diu). Si cada subaspecte és anotat per un o dos alumnes, després de la lectura, en grup, es poden fer informes il·lustrant l'explicació teòrica del professorat amb citacions concretes.

Si més no, com a treball previ, es pot comparar el narrador d'aquests quatre fragments: la primera part del Pròleg: el fill se'n va; la segona part del mateix capítol; el primer paràgraf del Capítol 1: Lowry (primera carta) i el Capítol 2: Cap de Panotxa, fins a *M'imagino que algú ens deu estar mirant, d'amagat*.

4. Poden ser molt interessants totes les activitats a l'entorn d'aspectes lingüístics, d'estil, d'ús dels signes de puntuació, etc. o també reflexions sobre l'estructura i com seria la novel·la si en tingués una altra. Com en l'activitat anterior, si cada alumne anota exemples d'un aspecte determinat, al final, en grup, es pot fer un informe per escrit. O bé, fins i tot, es pot organitzar un debat en què participi tota la classe o en un grup més petit, cosa que fa que l'alumnat descobreixi aspectes nous de l'obra llegida.
5. L'estructura i altres aspectes formals d'aquesta novel·la (com ara aspectes a l'entorn del punt de vista i de l'ús dels signes de puntuació i de la cursiva) permeten fer moltes activitats escrites de creació. Per exemple, en grups de quatre alumnes es poden confeccionar contes llargs en què s'alternin dos capítols que corresponguin a dues cartes i dos altres capítols amb algun esdeveniment que hi tingui relació.

➤ **Memòries!**

Edat de lectura

Memòries!: 1974-1989. Dels 15 anys als 30 anys. Londres-Barcelona

Memòries! és una obra adequada sobretot per a alumnes del segon cicle d'ESO o de batxillerat. També poden llegir-la –i els sol agradar molt– alumnes del primer cicle d'ESO, però cal fer unes quantes activitats de preparació a la lectura i començar a llegir l'obra a classe en veu alta tot comentant-la una mica.

Argument

Com indica clarament el títol, aquesta obra és autobiogràfica. Constitueix un retrat sociològic fresc, gens pretensions intel·lectualment, però molt més potent que cròniques periodístiques o historiogràfiques. I un lector de Tree veurà poca diferència entre aquesta obra i les novel·les o la majoria de narracions de l'autor, perquè es pot llegir perfectament com un *Bildungsroman* (una novel·la de formació), que narra els anys de formació de l'autor a Londres (l'escola, l'atur, els moviments anarquista i *okupa...*), que més endavant es trasllada a Catalunya, primer només durant sis mesos i, al cap d'uns anys, ja definitivament.

Estructura

Memòries! consta de quatre parts (a més d'un pròleg i d'un epíleg) que expliquen fets ordenats cronològicament des de 1974 fins a 1989. La primera part correspon a la primera meitat d'aquests anys i les altres, a un període de temps molt més curt, d'un parell d'anys de mitjana.

Però aquestes parts es distingeixen més aviat formalment, com ja queda bastant clar també en els subtítols: a la primera part, "el subjecte de les memòries" (que és com molt sovint l'autor s'anomena a ell mateix) parla en primera persona i es dirigeix a una antiga amiga; la segona part és en segona persona, com si l'autor es dirigís a ell mateix en el passat: "tu, el subjecte d'aquestes memòries"; la tercera part és en tercera persona, com si Tree contemplés des de fora qui era ell anys abans ("el subjecte d'aquestes memòries, ell"), i la quarta part, un altre cop en primera persona (però, a diferència de la primera, el narrador no es dirigeix a ningú). Per tant, l'última part és la que s'assembla més a una biografia habitual.

Tema

El tema són els anys de formació de l'autor i tot el que l'envolta: les malalties mentals, les relacions personals (amoroses, d'amistat, entre companys de feina), els moviments polítics (comunistes, anarquistes i *okupes*) o el descobriment de Catalunya.

Personatges

Atès que es tracta d'una biografia, Matthew Tree és el protagonista de l'obra, però també són ben destacables persones de la seva família, xicotetes, companys de casa o de feina, etc.

Suggeriments didàctics

1. Com a activitats prèvies a la lectura, seria aconsellable que l'alumnat busqués informació sobre els referents que apareixen a l'obra (escriptors –Henry Miller o William Burroughs–, fets històrics...). Aquestes activitats poden ser orals o escrites, individuals o en grup, o poden combinar tasques diverses, com ara si l'alumnat prepara un qüestionari sobre aspectes de la vida quotidiana als anys en què es desenvolupa la biografia de Matthew Tree (notícies destacades, música, diversions habituals dels joves...), entrevista els seus pares i coneguts de la mateixa edat i, després, exposa les conclusions oralment a l'aula i les complementa amb notícies d'un suposat diari en català referides als esdeveniments polítics més transcendents des de l'any 1974 fins a l'any 1989...
2. Des de fa ja uns quants anys, la literatura biogràfica ha retrobat un èxit que feia dècades que no tenia, i fins i tot les cròniques col·lectives, tant literàries com no literàries. Els nois i noies d'educació secundària llegeixen habitualment cròniques autobiogràfiques no literàries (com ara *blogs* escrits o basats en fotografies) i, per tant, no costa gaire que tinguin ganes de llegir una autobiografia d'un desconegut. Sobretot els pot interessar, és clar, la primera part de les memòries de Matthew Tree (des dels quinze als vint-i-dos anys), perquè el personatge és més semblant a ells en edat i perquè hi ha molts aspectes biogràfics de l'autor que els sorprenen (que es casés als dinou anys o la relació amb l'alcohol en el món anglosaxó). Amb l'alumnat més jove,

cal que aquesta primera part es llegeixi i es treballi a l'aula (en grup, fent petits debats o exposicions orals...), perquè això el predisposa a acabar la lectura de l'obra i l'ajuda a entendre-la més bé.

3. Els nois i les noies se solen sorprendre, de vegades, que aspectes que consideren estrictament contemporanis (els *okupes*, l'anarquisme...) siguin, segons les seves paraules, "tan antics". Amb la col·laboració del professorat de ciències socials, pot ser molt interessant proposar activitats que consisteixin a comparar aquests moviments en diferents països en l'època a què es refereix Tree o bé els d'aleshores respecte als de l'actualitat.
4. Aquesta obra permet fer activitats a l'entorn de les persones gramaticals del narrador; des d'exercicis més mecànics de canvi de persona gramatical fins a activitats més complexes d'anàlisi, que es poden completar amb recerques en altres obres de Tree (va molt bé analitzar aspectes a l'entorn del punt de vista i del narrador de *Privilegiat*) o d'altres autors.
5. *Memòries!* és una obra que, després de la lectura i anàlisi, impulsa els estudiants a escriure. Per exemple, l'alumnat pot explicar esdeveniments actuals per a ell però com si ho fes al cap de trenta anys, com fa Matthew Tree quan recorda el que feia quan tenia quinze anys. Com ell al principi de l'obra, poden dirigir-se a una amiga o un amic.

També es pot proposar a l'alumnat que expliqui, des de la visió actual, la part "central" de la seva vida (dels cinc als deu anys), com fa Matthew Tree, que, en el moment que en té quaranta-cinc, explica la part central de la seva vida (dels quinze als trenta). En totes dues activitats, els nois i les noies haurien de provar de comentar aspectes amb la visió crítica i la ironia que els confereix el pas del temps (es pot prendre com a model l'explicació de Tree sobre el comportament dels estudiants respecte dels obrers o el desencant sobre l'anarquisme).

➤ **Aniversari. Quatre reflexions sense importància després de passar exactament vint anys entre els catalans.**

Edat de lectura

Aniversari és un assaig que, tot i que va adreçat a un públic adult, pot ser adequat per a lectors i lectores a partir de catorze anys. Potser als lectors més joves caldria que, prèviament a la lectura, o simultàniament, el professorat els expliqués certs referents.

Com que l'assaig conté diversos capítols, també es pot fer una lectura parcial de l'obra, segons l'edat de l'alumnat i dels interessos que tingui en un determinat moment. És molt recomanable el capítol "Els catalans pesats", si hom vol treballar el tema dels prejudicis, tòpics, etc. dels mateixos catalanoparlants a l'entorn de la seva llengua, o "El deu per cent més recent: els estrangers residents", sobre fenòmens semblants aplicats a les persones nouvingudes.

El penúltim capítol és força interessant perquè comenta obres molt esmentades però poc llegides, però potser seria una mica feixuc per a l'alumnat més jove, especialment si no es fan activitats que en preparin la lectura.

Una altra bona manera de treballar aquesta obra és fent que un grup d'alumnes la llegeixi mentre d'altres en llegeixen de semblants d'altres autors (*Catalunya i un japonès*, de Ko Tazawa, *Catalunya vista per un alemany*, de Til Stegmann, o *Jo també sóc catalana*, de Najat el Hachmi) o de Matthew Tree mateix, *Memòries! o CAT* (una obra que pot ser més fàcil per a alumnes poc acostumats a llegir, per exemple).

Argument

Com queda ben explícit en el títol i en el primer capítol de l'obra, Matthew Tree es proposa d'escriure un assaig sobre la seva visió de Catalunya just quan fa vint anys que hi viu. Al llarg del llibre trobem reflexions lúcides d'algú que pot mirar certs fenòmens des d'un altre angle (per exemple, l'àcida descripció del capteniment de la majoria de residents estrangers professors d'anglès), o l'anàlisi de les obres clàssiques del catalanisme, molt citades però no gaire llegides.

Estructura

Aniversari s'estructura en deu capítols. És preferible fer-ne la primera lectura seguida, pel mateix ordre que proposa la disposició dels capítols. Ara bé, la naturalesa de l'obra permet rellegir-la parcialment (per exemple, es poden rellegir el primer capítol i el darrer, perquè "tanquen" el llibre amb l'al·legoria de la cursa de cavalls).

Tema

El tema principal sobre el qual reflexiona l'autor és la identitat catalana. Però també apareixen temes poc tractats en altres obres, com ara actituds de la majoria d'estrangers residents, o d'altres de més habituals que Tree tracta amb una mirada nova, com l'ús de la llengua.

Personatges

El protagonista, evidentment, és Matthew Tree, però hi apareixen personatges amb qui s'ha relacionat; alguns de ben coneguts per la majoria de lectors (locutors de televisió o altres escriptors) i d'altres que Tree tampoc no coneix (una botiguera o algú que va veure al carrer).

Suggeriments didàctics

1. Aquesta obra, com altres de Tree, permet plantejar activitats emprant enregistraments radiofònics o televisius de programes en què l'escriptor ha participat. Com a activitat prèvia que estimuli l'alumnat a fullejar *Aniversari*, es pot fer buscar la reflexió de Tree sobre el fet d'escriure semblant a la que apareix a l'entrevista de Màrius Serra en el programa *Alexandria* de TV3 del dia 31 de març de 2004.

Quan s'hagi acabat de llegir el llibre, es pot visionar alguna emissió del programa de TV3 *Passatgers* (presentat per Tree) i que l'alumnat hi trobi aspectes que apareixen a *Aniversari* o a altres obres (per exemple, visió crítica de la vida universitària, de les ínfules intel·lectualitzants o de certs tòpics –especialment els que són aparentment progressistes–). Una bona activitat de creació després de veure alguna emissió de *Passatgers* és que els nois i les noies escriguin, individualment o en grup, un hipotètic onzè capítol del llibre, "Com convertir-se en un subfamós a Catalunya (i III)", després

de rellegir a classe els dos primers que es titulen igual (que corresponen al cinquè i al vuitè del llibre).

2. Hi ha molts passatges d'*Aniversari* que, amb més o menys adaptacions, l'alumnat pot representar oralment. Primer s'han de fer diverses tasques: lectura més superficial per triar els fragments, lectura aprofundida dels fragments triats, reescriptura dels fragments (per exemple, transformar fragments narratius en diàlegs) i, finalment, la representació teatral.

Per a aquesta activitat poden ser adequats el capítol "Els catalans pesats", perquè la representació de certs prejudicis farà reflexionar els nois i les noies, i alhora s'ho passaran bé, o la part final del capítol "Com convertir-se en un subfamós a Catalunya (I)", molt irònica especialment per la *manca crònica d'autoconfiança* de Tree i pel fet que l'alumnat sol conèixer els altres protagonistes de l'escena (perquè són presentadors de programes de televisió).

3. Aquest llibre permet proposar moltes activitats sobre prejudicis i tòpics a l'entorn de l'ús de la llengua catalana, perquè Tree en denuncia uns quants. L'alumnat pot resumir i intentar sistematitzar aquests prejudicis; el professorat en pot oferir d'altres (els pot extreure de llibres de Jesús Tuson, de Bernat Joan, d'alguns articles de Quim Monzó, de textos del col·lectiu *Els altres catalans...*), i l'alumnat en pot suggerir encara més.

Fer reflexionar els nois i les noies sobre tòpics, fal·làcies i prejudicis de tota mena (i en el cas de l'ús de la llengua catalana n'hi ha moltíssims) és una de les activitats que més els pot desvetllar l'esperit crític. Si troben dificultat a reconèixer-los, n'hi ha prou de fer-los fer el petit exercici mental de pensar què passaria si la mateixa situació es proposés per a una llengua normalitzada que coneixen, el castellà.

4. L'estil de Matthew Tree sempre és àgil, entenedor, gens encarcerat, expressiu i d'estructures sintàctiques riques i variades. S'assembla bastant al de Quim Monzó, però Tree construeix les oracions més llargues i fa més incisos. Es poden proposar moltes activitats d'anàlisi d'estructures sintàctiques, des de resseguir com es desenvolupa formalment una idea a com es cohesiona un fragment o, fins i tot, exercicis que poden ser tan simples com copiar els començaments de tots els paràgrafs d'un capítol (o d'una part), fer un esquema dels temes i subtemes d'un paràgraf, relacionar el contingut amb els connectors i la puntuació, etc. Tots aquests exercicis permeten, posteriorment, reflexionar sobre l'estil d'un escriptor.
5. Si l'alumnat és de 4t d'ESO o de batxillerat, pot buscar informació sobre les obres analitzades al capítol "Catalunya és una invenció?" (*La tradició catalana*, de Josep Torras i Bages, *L'esperit de Catalunya*, de Josep Trueta, i *Notícia de Catalunya*, de Jaume Vicens i Vives), llegir-ne algun fragment significatiu i, posteriorment, confegir un text semblant al capítol esmentat.

També es pot proposar que dos grups de tres o quatre estudiants facin una tertúlia pública, adreçada a tota la classe i moderada pel professorat, com si fossin contertulians en un mitjà de comunicació oral. Aquesta activitat es pot organitzar conjuntament amb el professorat de ciències socials.

4. QUÈ HA ESCRIT?

Narrativa breu

- *Viatge a Romania*. Barcelona: Cafè Central, 1990.
- *Estiu d'amor*. Barcelona: Cafè Central-Eumo, 1993.
- *Ella ve quan vol*. València: Eliseu Climent / 3i4, 1999.

Narrativa breu dins el col·lectiu Germans Miranda

- *Aaaaaahhh... Dotze contes eròtics*. Barcelona: Columna, 1998.
- *El Barça o la vida*. Barcelona: Columna, 1999.
- *Tocats d'amor*. Barcelona: Columna, 2000.
- *Contes per a nenes dolentes*. Barcelona: Columna, 2001.
- *La vida sexual dels germans Miranda*. Barcelona: Columna, 2002.
- *Adéu, Pujol!: 10 relats d'humor sobre el final d'una època*. Barcelona: Columna, 2003.

Text dramàtic

- *El ruc savi* (en col·laboració amb Marcel·lí Antúnez), 1995.

Novel·la en català

- *Fora de lloc*. Barcelona: Cafè Central, 1996.
- *Privilegiat*. Barcelona: Columna, 2001.

Prosa no de ficció

- *CAT. Un anglès viatja per Catalunya per veure si existeix*. Barcelona: Columna, 2000.
- *Contra la monarquia*. Barcelona: Ara Llibres, 2004.
- *Memòries!: 1974-1989. Dels quinze als trenta anys. Londres-Barcelona*. Barcelona: Columna, 2004.
- *Aniversari. Quatre reflexions sense importància després de passar exactament vint anys entre els catalans*. Barcelona: Columna, 2005.

Col·laboracions en revistes, diaris i altres mitjans de comunicació escrita (en català)

- *Avui*, *The Barcelona Review*, *Descobrir Catalunya*, *Diari de Barcelona*, *Lletra de canvi*, *El Periódico de Catalunya*, *El Punt*, *El Temps*, *Vertigen*.

Principals col·laboracions radiofòniques (en català)

- Catalunya Cultura, Catalunya Ràdio (40 capítols de l'espai *Guiri-guiri*, especialment), Ona Catalana, RAC 1, Ràdio Contrabanda.

Principals col·laboracions televisives (en català)

- Televisió de Catalunya (TV3 i Canal 33): especialment, col·laboracions a *La Cosa Nostra* i *Set de nit*, i presentació i guions de *Passatgers*.

Traduccions de la seva obra

- *Privilegiado (private country)*. Barcelona: Muntaner editors, 2001. [Trad. María Antonia Menini a partir de *Private country*, la versió anglesa de *Privilegiat*.]

Obres d'altri traduïdes per l'autor (del català a l'anglès)

- PUNTÍ, Jordi. *Animals tristos* (alguns contes)
- ZGUSTOVÁ, Monika. *Menta fresca amb llimona*.
- GALCERAN, Jordi. *El mètode Grönholm*.
- JOAN, Joel; SÁNCHEZ, Jordi. *Excuses*.

Premis

- Premi Octubre-Andròmina de narrativa (1999): *Ella ve quan vol*.
- Premi Memorial Joan B. Cendrós d'articles sobre la nació catalana publicats a l'estranger (1999): article publicat al diari *The Times*.
- Premi Columna (2001): *Privilegiat*.